

Inspel till nationell energi- & klimatplan till EU

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att komma med inspel till den nationella energi- och klimatplanen till EU. Svensk Vindenergi är en branschförening för företag som arbetar med vindkraft. Elproduktionen från vindkraft förväntas öka från 33 TWh år 2022 till 56 TWh år 2026 i Sverige. Merparten av denna ökning är satsningar från Svensk Vindenergis medlemsföretag. Sverige elektrifieras i snabb takt. Land- och havsbaserad vindkraft har stor potential att redan idag bidra till den elektrifiering som är nödvändig för klimatomställningen i industri- och transportsektorerna. En elektrifiering som går i takt med industrins behov stärker också den svenska konkurrenskraften. Inom EU förväntas elproduktionen från vindkraften öka från 15 procent år 2022, till 32 procent år 2030 och 48 procent till år 2050.

Sverige har en målsättning om att skala upp dagens elproduktion från 170 TWh per år till minst 300 TWh per år senast 2045. Ett flertal rapporter från både branschföreningar och expertmyndigheter visar dock på att behovet av storskalig ny elproduktion kommer behövas redan under slutet av 2020-talet och under 2030-talet. Ska vi klara en sådan utbyggnad är det viktigt att vi har likartade spelregler i Sverige som övriga EU. Svenska företag har redan idag en nyckelroll i leverantörskedjan av exempelvis vindkraft både till land och till havs samt för moderna och robusta elsystem.

Sammanfattning av Svensk Vindenergis synpunkter

- En omfattande elektrifiering baserad på förnybar energi är en nyckel för att EU ska kunna nå sina klimatmål till 2030, och därför behövs en omfattande utbyggnad av förnybar elproduktion. Det indikativa målet för Sveriges bidrag till EU:s mål skulle ligga på en andel förnybar energi på 76–78 procent till 2030, vilket är en avsevärd ökning jämfört med Sveriges andel förnybart som var 66 procent 2022.¹ Energimyndigheten anger i sitt underlag att ökningen inte kommer att uppnås med befintliga styrmedel. Investeringsklimatet i Sverige måste förbättras.
- Det är en betydligt mer effektiv klimat- och näringspolitik att se till att Sverige klarar energi- och klimatmålen på hemmaplan i stället för att köpa utsläppsutrymme från andra EU-länder. I konsekvensanalysen bör det därför ingå en redovisning av alternativa lösningar och kostnader. Det bör göras en uppskattning av vad kostnaden kan bli för det utsläppsutrymme som Sverige kommer att behöva köpa om våra åtaganden enligt EU-lagstiftningen inte nås.
- Det bör vara en utgångspunkt för planen att de nuvarande energi-, klimat-, miljö- och transportmålen ska genomföras på ett ambitiöst sätt av Sverige.

¹ [Underlag till Sveriges integrerade nationella energi- och klimatplan – Energimyndigheten](#)

Redovisa vad som krävs för att målen till 2030 ska nås

En omfattande elektrifiering baserad på förnybar energi är en nyckel för att EU ska kunna nå sina klimatmål till 2030. Det behövs därför en omfattande utbyggnad av förnybar elproduktion. Vindkraften är det enda kraftslag som kan byggas ut så snabbt och i den skala som behövs för att åstadkomma den elektrifiering som industrin har aviserat.² Det behövs även omfattande och snabba investeringar i nätinfrastuktur, smarta lösningar, projekt för förnybar energi och för att stärka Europas gröna arbetskraft.

Energimyndighetens beräkningar visar att det indikativa målet för Sveriges bidrag till EU:s mål skulle ligga på en andel förnybar energi på 76–78 procent till 2030. Det är en avsevärd ökning jämfört med Sveriges andel förnybart som var 66 procent 2022, och Energimyndigheten anger i sitt underlag att ökningen inte kommer att uppnås med befintliga styrmedel.³ Svensk Vindenergi är medvetet om att regeringen inte kommer att avisera ny politik i den nationella energi- och klimatplanen men det är otillräckligt att planen endast utgör en redovisning av beslutade styrmedel som inte leder till att målen nås. Planen kan och bör beskriva möjliga styrmedel och åtgärder som behövs för att t.ex. klara elektrifieringen med förnybar el.

Energimyndighetens underlag till energi- och klimatplanen utgår från att den installerade kapaciteten i vindkraft kommer att öka med 14 GW mellan 2020 och 2030.⁴ Det är lågt räknat. Enligt Svensk Vindenergis statistik och prognos från Q1 2024 så tillkommer 9,5 GW landbaserad vindkraft.⁵ Det finns ett mycket stort intresse för att bygga vindkraft i Sverige med ett stort antal projekt i olika faser. Det finns idag totalt 6,9 GW i faserna aviserade och tillståndsgivet, varav 2 GW är tillståndsgivet havsbaserad vindkraft. Av de 6,4 GW landbaserad vindkraft som idag är i tillståndsprövning skulle en tredjedel kunna realiseras till 2030.⁶ Planen bör dock beskriva att för att de projekten ska realiseras och den utbyggnad av vindkraften som Energimyndigheten räknar med ska bli av behöver investeringsklimatet i Sverige förbättras. Det kräver positiva signaler från regeringen men också genomförande av t.ex. ändringar av den kommunala tillstyrkan så att det blir ett rättssäkert instrument, incitament till närboende och att fastighetsskatten för vindkraft tillfaller kommunen där parkerna byggs.

För den havsbaserade vindkraften behöver regeringen ta beslut om de ansökningar som ligger på dess bord och de projekt som får tillstånd behöver ges rätt förutsättningar för att investeringsbeslut ska tas. Modeller för riskdelning och stöd utreds för kärnkraft men det bör göras på ett teknik neutralt sätt. Det behövs även en snabb och omfattande utbyggnad av elnätet men också andra vägar att ta om hand den producerade elen, stödtjänster etc.

² [Basindustrins elbehov – SKGS](#)

³ [Underlag till Sveriges integrerade nationella energi- och klimatplan – Energimyndigheten](#)

⁴ [Underlag till Sveriges integrerade nationella energi- och klimatplan – Energimyndigheten](#), sid. 170

⁵ [Statistik och prognos Q1 2024 – Svensk Vindenergi](#), sid. 14

⁶ [Statistik och prognos Q1 2024 – Svensk Vindenergi](#), sid. 16

Antaganden om vindkraft i underlaget

Angående Energimyndighetens antagande om intjäningsförmågan på s. 170 i underlaget visar Energiforsks rapport *Vindkraftens sammanlagring*⁷ att utbyggd vindkraft i norra Europa ger jämnare elproduktion från vindkraft, med färre toppar och dalar. När vindkraften är geografiskt spridd över en större region blir den sammantagna effekten färre timmar med låg produktion än för varje enskild vindpark.

Angående potentialen för repowering fanns 3 233 vindkraftverk som tillsammans producerade 15,5 TWh i slutet av år 2015. Alla dessa vindkraftverk kommer med stor sannolikhet att tas ur drift från idag till år 2045. Repoweringprojektet på Näsudden, Gotland, innebär fyra gånger så mycket energi producerat med hälften så många vindkraftverk. Om utfallet från Näsudden antas kunna nås över hela landet så skulle ca 3 200 gamla vindkraftverk som tillsammans producerar ca 15 TWh kunna ersättas av 1 600 moderna verk som tillsammans producerar 60 TWh. Det betyder 45 TWh ökad produktion – främst i elområde 3 och 4. Det är emellertid inte säkert att infrastrukturen går att återutnyttja. Turbineffekten kan öka från under 1 MW till över 6 MW, och då behövs ny anslutning. Även vägar kan behöva förstärkas.

Konsekvensanalysen bör redovisa alternativkostnaderna

Det är en betydligt mer effektiv klimat- och näringspolitik att se till att Sverige klarar energi- och klimatmålen på hemmaplan med hjälp av bland annat elektrifiering, i stället för att köpa dyrt utsläppsutrymme från andra EU-länder där tillgången dessutom kommer att vara osäker. Den nuvarande politiska inriktningen där Sverige väljer att köpa utsläppsutrymme från andra länder skulle leda till att Sverige i praktiken betalar för andra länder att behålla eller stärka sin långsiktiga konkurrenskraft, snarare än vår egen. I konsekvensanalysen bör det ingå en redovisning av alternativa lösningar och kostnader. Det går inte att veta säkert vad kostnaden för utsläppsutrymme inom ESR och LULUCF kommer att vara fram mot 2030 men det bör ändå göras en uppskattning av vad kostnaden kan bli för det utsläppsutrymme som Sverige kommer att behöva köpa om våra åtaganden enligt EU-lagstiftningen inte nås. Även konsekvenserna av om det inte finns utsläppsutrymme tillgängligt och Sverige inte klarar sina åtaganden bör redovisas, liksom att det innebär att EU inte når sitt åtagande enligt Parisavtalet. Det bör även göras en jämförelse med vilka utsläppsminskningar som skulle kunna uppnås i Sverige för motsvarande summor. Därtill bör planen beskrivas vad en fördröjd omställning i Sverige kan få för effekter.

Nuvarande energi-, klimat-, miljö-, och transportmålska genomföras

Det bör vara en utgångspunkt för planen att de nuvarande energi-, klimat-, miljö- och transportmålen, och den lagstiftning som ska genomföra målen, i paketen Clean Energy och Fit-

⁷ [Vindkraftens sammanlagring – Energiforsk](#)

for-55, ska genomföras på ett ambitiöst sätt av Sverige. Det bör framgå av planen att utfallet i förhållande till målen beror på i vilken utsträckning t.ex. förnybartdirektivets krav på att främja förnybar elproduktion och elnät genom bland annat kortare tillståndsprocesser genomförs.

Stockholm 2024-05-13

Daniel Badman
Vd
Svensk Vindenergi

Ina Müller Engelbrektson
Branschjurist
Svensk Vindenergi